Ålands landskapsregering

Dokumentnamn
UTLÅTANDE

Brevnr
18 Rk1c

Ärendenr
ÅLR 2023/6802

Datum
15.9.2023

Hänvisning
Er begäran om utlåtande

Grundlagsutskottet
PeV@eduskunta.fi

Kontaktperson
Niclas Slotte

Ärende
Regeringens årsberättelse för år 2022, B 2/2023rd

Ålands landskapsregering tackar för möjligheten att avge yttrande i ärendet. Nedan kommenteras de avsnitt som nämner Åland i berättelsen.

Självstyrelserevisionen

Enligt berättelsen bereddes en reform av självstyrelselagen för Åland, men den lämnades inte till riksdagen. Landskapsregeringen konstaterar att en ändring av självstyrelselagen förutsätter att både riket och landskapet är överens om hur en förändring ska ske. Så var inte fallet och därför kunde inte ett förslag lämnas till riksdagen. Bland de frågor som kan nämnas som kräver mer utredning är t.ex. Finlands grundlags förhållande till självstyrelselagen. Andra frågor som är viktiga att klargöra är vad som gäller vid undantagsförhållanden, hur Ålands landshövding utses samt tydligare språkliga bestämmelser. Vidare är det viktigt att säkerställa att självstyrelsesystemet möjliggör fortsatt utveckling och funktionalitet oavsett reformer på Åland eller i riket.

Covidpandemin och statliga stöd

Enligt berättelsen beviljade social- och hälsovårdsministeriet år 2022 cirka 460 miljoner euro i statsunderstöd till kommunerna, samkommunerna och landskapet Åland för de tilläggskostnader som orsakats av hanteringen av covid-19-epidemin, i synnerhet tilläggskostnader för testning, vaccination och vård. Landskapsregeringen konstaterar att landskapet Åland via Ålands hälso- och sjukvård fick ersättningar men att de åländska kommunernas kostnader för bla äldreomsorg och skola inte ersattes varken för år 2021 eller år 2022.

Landskapsregeringen anhöll hos Ålandsdelegationen om tillskott under exceptionella förhållanden enligt självstyrelselagens 51 § 1 mom. 1 punkt. för att täcka sådana kostnader som föranletts av Covid-19-pandemin, utöver de kostnader som staten täckt, avseende både åren 2020 och 2021. Ersättning beviljades för år 2020 men dock inte för år 2021. Landskapsregeringen konstaterar att avslaget för år 2021 är olyckligt bla med tanke på det

ekonomiska systemet med tillskott under exceptionella förhållanden och då dess förutsägbarhet, trots att grunden för anhållan var samma för båda åren.

Åland 100

Landskapet Åland firade självstyrelsens 100-årsjubileum med ett festprogram som pågick i ett helt år från den 9 juni 2021 till den 9 juni 2022. Statsrådet deltog i jubileet och deltagandet samordnades av statsrådets kansli och den åländska jubileumsorganisationen Åland 100. Landskapsregeringen konstaterar att samarbetet i detta avseende var mycket lyckat och att arrangemangen blev lyckade.

Ålandsstrategin

I juni godkändes den första Ålandsstrategin i form av statsrådets principbeslut. Målet är att Ålandsärendena vid statsrådet ska skötas på ett smidigt, konstruktivt och effektivt sätt i enlighet med självstyrelselagen för Åland. Landskapsregeringen konstaterar att Ålandsstrategin är välformulerad och innehåller samarbetsformer med t.ex. återkommande aftonskolor som landskapsregeringen nu emotser att förverkligas. Ålandsstrategin hänvisar även till nationalspråksstrategin som bl.a. anger: ""För Ålands del är det väsentligt att man i nationalspråksstrategin tryggar möjligheten att bo på Åland och arbeta inom både offentlig och privat verksamhet samt att tillgodogöra sig offentliga tjänster på Åland utan kunskaper i finska. Finska staten har en skyldighet att sträva efter att tillgodose den enspråkigt svenska befolkningens behov såväl i landskapet Åland som på annat håll i Finland, på samma sätt som för den enspråkigt finska befolkningen som inte kan svenska. Det här är viktigt med tanke på rättssäkerheten.". Landskapsregeringen betonar vikten av att rikets myndigheter följer de språkliga bestämmelserna gällande Åland.

I övrigt har landskapsregeringen inte några särskilda synpunkter på årsberättelsen.

Vicelantråd Harry Jansson

Senior rättssakkunnig Niclas Slotte